Masao Abe's dialoog met het Westen

Drs. Michel Dijkstra

Proloog: Masao Abe over het ervaren van de werkelijkheid

“De kern van de beleving van de werkelijkheid, gezien vanuit zen, is dynamisch wederzijds afhankelijk bestaan (dynamic interdependent co-origination)”

Uit: *Kenotic God and Dynamic Sunyata* (1990)

Masao Abe's leven en werk (1)

- Werd "de belangrijkste representant van Zen voor het Westen sinds D.T. Suziki" genoemd
- Was eerst aanhanger van het Zuivere Land boeddhisme, maar twijfelde over de relatie tussen verstand en geloof in deze richting
- Wilde deze twijfels oplossen door filosofie te studeren (een antwoord op zijn vragen vinden)
- 1942 gaat filosofie studeren aan de universiteit van Kyoto. Belangrijkste inspiratiebronnen Tanabe (westerse wijsbegeerte) en Hisamatsu (zen)
- Heeft een complexe relatie met zijn meester Hisamatsu, die hem afscheid doet nemen van Amida Boeddha. Voor Abe is Hisamatsu zelf de belichaming van de leegte

Masao Abe's leven en werk (2)

- Raakt tijdens zijn zenboefening onder Hisamatsu in een diepe crisis
- Abe: "Ik kan geen enkele plaats vinden om te staan!
- Hisamatsu: "Ga precies op die plaats staan waar je niet kunt staan."
- Abe: "Dankzij Hisamatsu ben ik degene die ik ben."
- Vanaf 1980: interreligieuze dialoog (in de voetsporen van Nishida's programma van de vergelijking tussen oosterse en westerse wijsbegeerte)
- Motivatie: het zoeken naar een spirituele basis voor de hele mensheid. "De comparatieve studie van het boeddhisme en het Christendom is cruciaal."

Abe's teksten (1): *Fragment Zen en het westerse denken* (1985)

- Methodologie: het willen begrijpen ("verstehen") van de ander vanuit diens gezichtspunt. Vervolgens reflectie en reactie op de ander
- Vergelijking heeft niet als doel om aan het geven welke van de twee beter is: Christendom of boeddhisme, maar een creatieve kruisbestuiving
- Abe's spreekwijze is vaak zeer persoonlijk en vol verwijzingen naar zijn eigen spirituele weg ("de grond waarop ik sta…"

Abe's teksten (2): Fragment uit *Een studie over Dōgen*

- Abe contrasteert Spinoza met Dōgen. De Japanse zenmeester heeft volgens hem een meer omvattende visie vanwege het principe van non-dualiteit
- "Boeddhanatuur is noch transcendent, noch immanent", Spinoza's God is echter "immanent" (Deus sive natura)
- Vraag: doet Abe zowel Dōgen als Spinoza recht?

Epiloog: Abe's zen in dialoog met het Westen

- Enerzijds beweert Abe dat het Christendom en zen vooral van elkaar kunnen leren
- Anderzijds benadrukt hij de uniciteit van zen ("boeddhisme voorbij boeddhisme") en conformeert zich aan de orthodoxie

- Vraag: is het mogelijk om vanuit een minder orthodox standpunt een vergelijking tussen Christendom en boeddhisme te maken?